

Fair Play Bygg

— årsrapport 2019

Fair Play Bygg

– årsrapport 2019

Fair Play Bygg

Byggnads region Stockholm-Gotland, Stockholms Byggnadsmästareförening.

Redaktörer: Peter Leander, Sussie Paredes Illum.

Formgivning, layout: Mediagnos, Johan Holm.

Foton: Rosie Alm och Hans Ekestang.

Tryckt hos Ätta.45 Tryckeri AB 2020.

Innehåll

4 Årsrapport 2019

- Fjärde årsrapporten.

6 Inkomna och överlämnade ärenden

- Statistik.

7 Brottsliga tillvägagångssätt 2019

- Svart arbetskraft – fortsatt allvarligt problem för byggbranschen.
- Försäljning av arbetstillstånd.
- Människoexploatering/människohandel.
- Mutbrott.
- Gravyt misskött arbetsplatser.

14 Redogörelse av fem överlämnade ärenden 2019

- **1:** Skattebrott, arbetsmiljöbrott.
- **2:** Skattebrott, penningtvätt.
- **3:** Skattebrott, penningtvätt.
- **4:** Skattebrott, illegalt boende, brott mot utlänningslagen.
- **5:** Skattebrott, penningtvätt.

16 Resultat av överlämnade ärenden 2016–2019

- Överlämnade ärenden till Skatteverket.
- Exempel på företag som fått höjd skatt till följd av Fair Plays arbete.

19 Byggnads Stockholm-Gotlands och Stockholms Byggmästareförenings kommentarer till rapporten

Årsrapport 2019

Verksamheten inom Fair Play Bygg startade den 19 februari 2016 och syftar till att ge myndigheter relevant information om misstänkt pågående brottslighet i byggbranschen. Vi som driver och finansierar Fair Play Bygg är Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland. Det vi vill uppnå med detta projekt är att tillsammans motverka oseriösa och kriminella krafter inom byggbranschen som skapar snedvriden konkurrens genom missbruk av system och bristande säkerhet.

Under fjärde året med Fair Play Bygg har projektet fått in 361 tips och lämnat vidare 241 bearbetade ärenden till Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten, Arbetsmiljöverket och Polisen. Vi tycker att Fair Play Byggs arbete är viktigt och att vi som branschorganisation och arbetstagarorganisation kan förse myndigheter med kvalitativ information för att motarbeta kriminella element i byggbranschen. Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland står enade när det gäller sund konkurrens och en byggbransch som är fri från kriminalitet. Genom arbetet med Fair Play Bygg vill vi bidra till att uppnå den visionen.

Inkomna och överlämnade ärenden 2019

Inkomna tips:	361
Överlämnade ärenden:	241

Inkomna tips 2018:	205
Överlämnade ärenden 2018:	82
Inkomna tips 2017:	141
Överlämnade ärenden 2017:	55
Inkomna tips 2016:	106
Överlämnade ärenden 2016:	42

Inkomna och överlämnade ärenden 2019

Under 2019 mottog Fair Play Bygg 361 tips om misstänkt pågående brottslighet i byggbranschen. Det är en ökning med 76 procent jämfört med 2018 och en ökning med 240 procent jämfört med 2016. 2019 lämnade Fair Play Bygg över 241 bearbetade tips om misstänkt brottslighet till olika myndigheter. Antalet överlämnade tips har ökat med 193 procent jämfört med 2018 och med 473 procent jämfört med 2016. En bidragande anledning till att de överlämnade ärendena ökat så markant är att Fair Play Bygg i dag har tre personer som arbetar heltid med att granska de inkomna tipsen. Mellan 2016 till andra hälften av 2018 arbetade enbart en person med att granska inkomna tips. De myndigheter som Fair Play Bygg har lämnat de bearbetade tipsen till är: Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten, Arbetsmiljöverket och Polisen. Här nedan följer en analys av innehållet i de 241 överlämnade ärendena.

241 överlämnade ärenden fördelade på myndighet:*

** Skatteverket	211
Arbetsmiljöverket	66
Ekobrottsmyndigheten	32
Polisen	7

*Vissa ärenden har lämnats till flera myndigheter

**Vissa ärenden till Skatteverket har överlämnats till både Skattebrottsenheten och Enheten för kontroll av elektronisk närvarolligare.

Analys av de 241 överlämnade ärendena:

Berörda personer med organisatorisk roll:	389
Antal berörda organisationsnummer:	379
Misstänkt svart arbetskraft (min-max):	1534-2868

Överlämnade ärenden fördelade på misstänkta brott:*

Skattebrott:	201
Arbetsmiljöbrott:	50
Penningtvätt:	26
Brott mot utlänningslagen:	22
Kreditbedrägeri:	9
Koppling till kriminellt gäng/nätverk:	5
Människoexploatering/människohandel:	5
Mutbrott:	4
Bokföringsbrott:	3
Narkotikabrott:	2
Vapenbrott:	1

*Uppgifterna ovan gäller tydliga och/eller uttalade brottsmisstankar. Exempelvis upplevs brott mot utlänningslagen vara betydligt vanligare än vad som framkommer ovan, liksom penningtvätt, bokföringsbrott och människoexploatering.

Brottsliga tillvägagångssätt 2019

Här är en analys av de brottsliga tillvägagångssätt som Fair Play Bygg misstänker att företagen, bakom de 241 överlämnade ärendena, använt i syfte att berika faktiska företrädare och vinna marknadsandelar på bekostnad av seriösa byggföretag. Sedan Fair Play Bygg startade 2016 har de misstänkta brottsliga tillvägagångssätten mer eller mindre varit desamma. Den vanligaste brottsmisstanken i de tips som når Fair Play Bygg är skattebrott genom att avlöna svart arbetskraft. Information om att arbetstillstånd används i syfte att låta arbetskraft betala tillbaka delar av sin lön till arbetsgivaren, har ökat succesivt under åren. Liksom tidigare år har Fair Play Bygg under 2019 fått in detaljerad information om människohandelsupplägg där arbetskraft från tredjeländ får betala stora summor pengar för att smugglas till Sverige och arbeta inom byggsektorn. Denna brottslighet går delvis hand i hand med villkorade tillfälliga arbetstillstånd där arbetstagarna betalar tillbaka delar av sin lön till arbetsgivaren. Även under 2019 har Fair Play Bygg arbetat med företag och företagsgrupper som ingår i grov organiserad brottslighet. Dessa företag har delvis kunnat gå att koppla till mc-gäng samt östeuropeiska maffialiknande företagskonstellationer. Det gemensamma för dessa ärenden har varit ett tydligt våldskapital samt att företagen har omsatt stora summor pengar, upp till hundratals miljoner kronor.

De misstänkta brottsliga tillvägagångssätten gäller ärenden som inkommit till Fair Play Bygg och är inte en generell analys av den totala brottsligheten i byggbranschen.

Svart arbetskraft – fortsatt allvarligt problem för byggbranschen

Skattebrott genom att avlöna arbetskraft svart var den vanligaste brottsmisstanken bland Fair Play Byggs inkomna och överlämnade ärenden 2019. Bland de 241 överlämnade ärendena rörde 201 misstanke om skattebrott. I ärenden rörande misstanke om skattebrott har arbetskraften i samtliga fall varit utländsk. Liksom i fjolårets rapport tycks majoriteten av den svarta arbetskraften komma från länder utanför EU/EES, även om andelen svartarbetare från andra EU-länder (då främst Östeuropa) upplevs vara en stor grupp. Det ska dock tilläggas att exakt varifrån en arbetare tycks komma kan vara svårt att slå fast.

I de ärenden där det framkommer hur de svarta lönerna har betalats ut nämns:

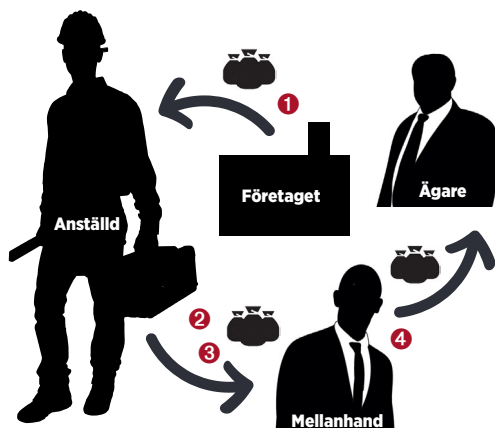
- kontanta utbetalningar
- utbetalning till bankkonto i hemlandet
- Kontoinnehavaren tar ut pengarna och delar ut lön till ett flertal andra arbetare som saknar eget bankkonto i Sverige, oftast på grund av att de befinner sig illegalt i landet.

Den svarta arbetskraften med lägst lön är personer utan arbets- och uppehållstillstånd i Sverige och kommer från länder utanför EU/EES. Dessa arbetare har, sett till Fair Play Byggs ärenden, löner runt 30–50 kronor i timmen. Denna arbetskraft får dessutom ofta betala sin arbetsgivare för boende. Boendekostnaden kan ligga runt 2 000–3 000 kronor i månaden för en sängplats i en industrilokal eller i en trångbodd lägenhet. För sängplats i en villa kan arbetskraft betala upp till 6000 kronor i månaden. Svart arbetskraft från andra EU-länder kan ha löner på mellan 80–100 kronor i timmen. Då denna arbetskraft har rätt att arbeta och vistas i Sverige tycks den svarta arbetskraften från andra EU-länder kunna ställa krav på sin arbetsgivare som den illegala arbetskraften inte kan.

Fair Play Bygg har fått information om flera byggföretag där arbetskraft från andra EU-länder blivit av med sina arbeten till förmån för billigare arbetskraft från länder utanför EU/EES. Detta skulle kunna vara ett tecken på att den stora närvaron av arbetare utan uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige, konkurrerar ut arbetare – även svartavlönade – från övriga EU.

Försäljning av arbetstillstånd

Fair Play Bygg har sedan starten 2016 fått återkommande information om företag som i stor utsträckning utnyttjar arbetskraft åt vilka man ansökt om tillfälliga arbetstillstånd. Fair Play Bygg har träffat arbetare med tidsbegränsade arbetstillstånd i Sverige, som på ett detaljerat och trovärdigt sätt berättat hur de får betala tillbaka stora delar av sin vita lön till sin arbetsgivare. Anställningen i dessa företag är villkorade på förhand. Arbetskraften vet, redan när de tackar ja till anställningen, att de måste betala tillbaka delar av sin lön till arbetsgivaren. Under

1. Arbetskraft får vit lön in på kontot från byggföretaget där man är anställd.
2. Arbetskraften tar ut pengar i bankomat i samband med löning.
3. Arbetskraften betalar tillbaka pengarna till mellanchefer.
4. Mellanchefer betalar pengarna till huvudman som äger företaget.

2019 har Fair Play Bygg fått tips om flera företag där upplägget antingen antytts i tipset eller där byggnadsarbetare i detalj berättat hur de betalar tillbaka av sin lön till arbetsgivaren. Hur återbetalningen till huvudmannen ser ut kan variera. Ibland betalar arbetskraften pengarna direkt till huvudmannen och ibland går betalningen via en mellanchef i bolaget, som efter att ha samlat in kontanterna från arbetare med tillfälliga arbetstillstånd, ger pengarna till huvudmannen.

En arbetare berättade att han två till tre dagar efter att lönen kommit in på kontot gick till en bankomat och tog ut mellan 8 000 och 13 000 kronor varje månad. Totalt gjordes detta 11 gånger tills den anställde slutade i bolaget. Den anställde berättade också att han fick betala 30 000 kronor för att arbetsgivaren skulle ansöka om ett arbetstillstånd åt honom.

Eftersom pengarna i dessa brottsupplägg tas ut i kontanter går transaktionerna inte att spåra till arbetsgivaren, vilket gör det svårt för myndigheterna att lagföra huvudmannen/-männen bakom upplägget. Även om arbetsgivare som utnyttjar sin arbetskraft på detta sätt faktiskt betalar inkomstskatt och arbetsgivaravgifter för sin arbetskraft får upplägget stor negativ inverkan på byggbranschen. Företagen kan på detta sätt pressa sina priser gentemot kund, eftersom den enskilda företagaren ändå kan berika sig på bekostnad av sina anställda.

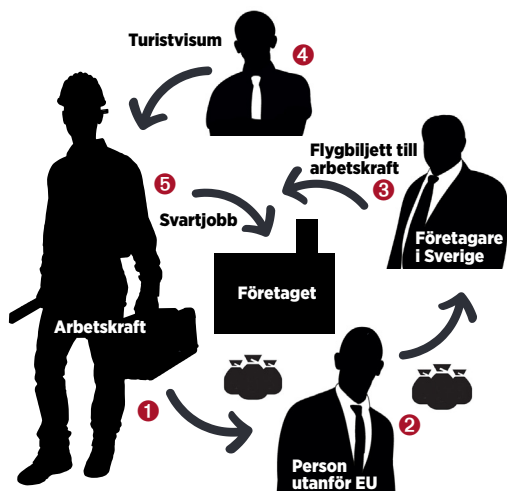
Människoexploatering/människohandel

Ett vanligt påstående bland de tips som inkommer till Fair Play Bygg är att utländsk arbetskraft inte får den svarta lön de blivit lovade av sin arbetsgivare. I vissa fall menar uppgiftslämnaren att denne inte har fått någon lön alls trots att personen arbetat flera månader i företaget. I dessa tips brukar det också framkomma att arbetskraften får arbeta mycket långa dagar och med riskfyllda och hälsofarliga arbetsuppgifter.

Inte sällan påstår arbetskraften att de lever under inhumana förhållanden under sin vistelse i Sverige. Denna information antyder att arbetsgivaren kan göra sig skyldig till människoexploatering eller ibland människohandel. (2018 infördes en ny lag om människoexploatering och vid dom kan straffet bli upp till tio års fängelse.)

I statistiken över brottsmisstankar bland de överlämnade ärendena 2019 återfinns enbart fem ärenden där Fair Play Bygg misstänker människoexploatering eller människohandel. Att misstankarna är få, i förhållande till hur vanligt påståendet om utebliven lön, i kombination med inhumana arbets- och levnadsvillkor, är, beror på att uppgiftslämnarna i många inkomna ärenden ofta har varit anonyma och att Fair Play Bygg då inte har kunnat ställa de följdfrågor som känns nödvändiga för att slå fast misstanke om människoexploatering, eller människohandel.

I ett större ärende, som Fair Play Bygg arbetat med under 2019 som rör

- 1.** Arbetskraft betalar person i land utanför EU/EES.
- 2.** Person som tar emot pengarna ringer företagaren i Sverige.
- 3.** Företagaren i Sverige köper flygbiljetter men behåller större delen av pengarna från arbetskraften i egen ficka.
- 4.** Ytterligare person skriver inbjudan till arbetskraften som krävs för att arbetskraft ska få turistvisum i Sverige.
- 5.** Arbetskraft anländer till Sverige. Arbetar svart.

Företagaren säljer även "tjänsten" att ansöka om arbetstillstånd till asylsökande som fått avslag på asylansökan i Sverige:

- Asylsökande betalar stor summa pengar till företagaren för att företagaren ska ansöka om tillfälligt arbetstillstånd.
- Ansökan beviljas av migrationsverket.
- Arbetsgivaren får betala tillbaka del av lönen varje månad till arbetsgivaren efter att tillståndet beviljats. Pengarna blir en svart inkomst till företagaren.

misstänkt människohandel och människoexploatering, framkommer det att ett byggföretag i Stockholm med ett 20-tal anställda tar in arbetskraft från tredjeländ. Arbetskraften får betala en större summa pengar till en person i det land varifrån arbetskraften kommer. När pengarna är betalda kontaktar personen företagaren i Sverige. Via kontakter i Sverige ordnas turistvisum åt arbetskraften. Väl i Sverige får arbetarna, som betalat för sina anställningskontrakt, arbeta långa dagar. Ofta med ytterst hälsofarliga arbetsuppgifter som på sikt kan ge svåra medicinska besvär. Arbetsgivaren får även andra svarta sidoinkomster genom att ansöka om tillfälliga arbetstillstånd åt utländsk arbetskraft. När tillstånden beviljats får den utländska arbetskraften betala tillbaka stora delar av sin lön till arbetsgivaren. Arbetsgivaren tar dessutom betalt för att skriva en ansökan om tillfälligt arbetstillstånd.

Genom den nya lagen om människoexploatering hoppas Fair Play Bygg kunna få polisen att inleda fler förundersökningar om misstänkt människoexploatering eller människohandel om tillräckliga bevis finns.

Mutbrott

Misstankar om korruption är återkommande bland de ärenden som Fair Play Bygg hanterat sedan projektet startade 2016. Under 2019 har Fair Play Bygg lämnat över fyra tydliga ärenden där personer misstänks för givande och tagande av muta. Information om mutbrott har under 2019 figurerat i fler ärenden än de överlämnade. Då har dock informationen om hur den misstänkta korruptionen gått till varit bristfällig och därmed bedömts som svår att inleda ett ärende kring.

I de ärenden som Fair Play Bygg arbetat med sedan projektets start har samtliga korruptionsmisstankar rört personer på byggföretag, som enligt information ska ha mutat nyckelpersoner (platschefer, arbetschefer, inköpare) på andra företag i utbyte mot lukrativa kontrakt. De påstådda mutorna har bestått av kontanter, resor och gratis byggmaterial till mutade personers privata byggprojekt. Den negativa effekten av korruptionen bortsett från brotten i sig är att oseriösa byggföretag, inte sällan med svart avlönad arbetskraft, vinner marknadsandelar på bekostnad av seriösa byggföretag med vit avlönad arbetskraft.

Ett ärende som Fair Play Bygg arbetade med under 2019 rörde ett Stockholmsbaserat företag där en person i det utpekade bolaget ska ha mutat nyckelpersoner på två större byggföretag i Stockholmsregionen. Vidare ska den misstänkte personen i maskopi med en anställd på ett tredje bolag ha "saltat" fakturor som personen på det tredje bolaget sedan attesterat. Därefter ska pengarna från de "saltade" fakturorna ha delats upp mellan de inblandade.

I ett annat ärende ska ett byggföretag ha satt i system att muta eller försöka muta medlemmar i bostadsrättsföreningar som letat entreprenörer för att utföra fasadarbeten. Styrelsemedlemmar i de utpekade bostadsrättsföreningarna ska ha erbjudits ekonomisk kompensation om valet av entreprenör föll på det i tipset utpekade bolaget.

Återkommande information som når Fair Play Bygg är att entreprenörer vid bygge i exempelvis villaområden, där byggverksamheten stör närboende, försöker lösa konflikter med grannar genom att erbjuda kontanter i utbyte mot att boende i området drar tillbaka sina klagomål mot entreprenören.

Gravt misskötta arbetsplatser

46 av de 241 överlämnade ärendena gäller gravt misskötta byggarbetsplatser. Innehållet i tipsen rör ofta ett flertal, inte alltid namngivna, entreprenörer och där huvudsyftet med att kontakta Fair Play Bygg är att larma om att "arbetsplatsen kryllar av svart arbetskraft", "man river asbest utan något som helst skydd" eller att "arbetarna går runt IDo6-grindarna mitt på ljusa dagen". Dessa tips präglas av en uppgivenhet där tipsaren ofta påpekar att man varit i kontakt med Arbetsmiljöverket ett flertal gånger utan några resultat.

När Fair Play Bygg får informationen skickas den vidare till en myndighetsgemensam grupp som leds av Arbetsmiljöverket. Det är Fair Play Byggs uppfattning att många av de arbetsplatser som Fair Play Bygg lämnat över till Arbetsmiljöverket lett till tillslag och kontroller, som i sin tur gett utslag i form av viten, stängda arbetsplatser och omhändertagna personer.

Ett exempel är en byggarbetsplats i södra Stockholms län, vilken Fair Play Bygg fick oroande information om. Tipset innehöll uppgifter om att arbetet på byggarbetsplatsen utfördes på hög höjd utan att korrekta fallskydd hade satts upp. Fair Play Bygg tipsade både Arbetsmiljöverkets myndighetsgemensamma grupp samt polisen. Innan Fair Play Bygg lämnade över tipset till myndigheterna inkom information om att fackförbundet Byggnads varit på plats och stängt stora delar av byggarbetsplatsen, då arbetet bedrevs under livsfarliga former. När Arbetsmiljöverket kom ut till arbetsplatsen lade även de ett stopp på en stor del av de arbeten som utfördes på arbetsplatsen. Av ögonvittnen fick Fair Play Bygg reda på att både Byggnads och Arbetsmiljöverkets stopp ignorerades i sin helhet och att arbetet hade återupptagits så fort fackets och myndigheternas personal lämnat arbetsplatsen. Fotodokumentation från arbetsplatsen visar att arbetskraften arbetade under miserabla förhållanden. Fotografierna avslöjade smutsiga och förfallna byggbodar samt byggställningar som helt eller delvis saknade fallskydd.

Fair Play Bygg har under 2019 fått flera tips om att arbetare rivit asbest, helt eller delvis, utan skyddsutrustning och korrekt ventilation. I ett ärende visade det sig att arbetskraften inte kände till vad asbest är och att även om enstaka arbetare hade gått en utbildning i hur man river asbest var arbetarnas kunskaper i svenska så pass låga att de saknade möjlighet att ta till sig innehållet i utbildningen. De skador som arbetskraften kan komma att drabbas av senare i livet riskerar därmed att försvinna ur svensk sjukvårdsstatistik då dessa arbetare befann sig tillfälligt i Sverige. På så sätt osynliggörs det lidande som utländsk, ofta svartavlönad, arbetskraft ådrar sig under arbeten i Sverige.

Redogörelse av fem överlämnade ärenden 2019

I detta avsnitt redogörs för fem ärenden som Fair Play Bygg lämnat över till myndigheterna under 2019. Ärendena har valts ut, inte för att de är spektakulära eller omfattar ovanligt mycket svarta pengar, utan för att ge en bild av hur ekonomisk brottslighet i byggbranschen kan se ut och vilken organisation som kan gömma sig bakom ett brottsupplägg. Det ska tilläggas att den bild som Fair Play Bygg har av ett misstänkt brottsupplägg vid överlämning till en myndighet sällan, eller till och med aldrig, är heltäckande. Många brottsupplägg, framförallt de grövre, tycks ha en stor och väl dold organisation bakom sig som inte sällan misstänks finnas i utlandet. Följande redogörelser speglar vad Fair Play Bygg lyckats få fram vid sin granskning:

1

- **Ärende överlämnat till:** Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten, Arbetsmiljöverket
- **Misstänkt brottslighet:** Skattebrott, arbetsmiljöbrott

I mars 2019 fick Fair Play Bygg in information om ett mindre svenskt företag, som enligt tipset skulle betala svarta löner till sina byggnadsarbetare och projektledare. Av tipset framgick också att företaget använde sig av underentreprenörer med svart arbetskraft. Under Fair Play Byggs granskning framkom det att företagets styrelse bestod av misstänkta målvakter och att den faktiska företrädaren var en person med kopplingar till flertalet bolag, vilka Fair Play Bygg tidigare fått tips om. Även i dessa fall gällde tipsen misstänkt svart arbetskraft. Vidare framkom även kopplingar mellan den faktiska företrädaren och grov organiserad brottslighet i utlandet. Ärendet överlämnades till Skatteverket samt Ekobrottsmyndigheten för vidare handläggning.

2

- **Ärende överlämnat:** Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten
- **Misstänkt brottslighet:** Skattebrott, penningtvätt

Efter att ett fackförbund kontrollerat löneutbetalningar i ett byggföretag, uppstod misstankar om ekobrott. När Fair Play Bygg granskade företaget hittades kopplingar till sex övriga bolag. Samtliga sju bolagsstyrelser bestod av misstänkta målvakter där flertalet saknade fullständiga personnummer. Den misstänkta faktiske företrädaren bakom samtliga bolag har tidigare dömts för grova brott, bland annat narkotikabrott och våldsbrott. Informationsinhämtningen styrkte misstanke om svart arbetskraft samt penningtvätt och lämnades över till Skatteverket samt Ekobrottsmyndigheten.

3

- **Ärende överlämnat till:** Skatteverket
- **Misstänkt brottslighet:** Skattebrott, penningtvätt

En tipsare hörde av sig till Fair Play Bygg och berättade att ägaren till ett takläggningsföretag använde sig av svart arbetskraft från ett land utanför EU/EES, samt att företagaren även tvättade pengar genom att smuggla kontanter till ett annat EU-land. I informationsinhämtningen kunde Fair Play Bygg styrka misstanken om svart arbetskraft då antalet ID06-kort bolaget förfogade över ej överensstämde med företagets beslutade arbetsgivaravgifter. Byggföretaget hade ett 40-tal aktiva ID06-kort, men de beslutade arbetsgivaravgifterna täckte endast två anställda. Det utpekade företaget gick att koppla till ett transportföretag, med uppdrag att transportera varor till ett annat EU-land. Relationen mellan bolagen visade på att företagaren hade förmåga att transportera kontanta medel till utlandet under en legal täckmantel. Fair Play Bygg fattade också misstankar om kopplingar till grovt organiserad brottslighet.

4

- **Ärende överlämnat till:** Skatteverket
- **Misstänkt brottslighet:** Skattebrott, illegalt boende, brott mot utlänningslagen

En person kontaktade Fair Play Bygg med information om ett byggföretag åt vilket hen uppgav sig arbeta. Uppgiftslämnaren hävdade att företaget avlönade papperslösa från ett land utanför EU/EES, samt att arbetskraften bodde på företagets kontor i Stockholm. Enligt uppgiftslämnaren blev arbetskraften hämtad på morgonen för att därefter köras ut till olika stora arbetsplatser runt om i Stockholmsområdet. I syfte att säkerhetsställa att arbetskraften bodde i lokalerna anlätades ett externt säkerhetsbolag för att spana mot den angivna adressen, vilket resulterade i att uppgifterna kunde bekräftas. Spaningsinsatsen ledde också till att flera av byggföretagets arbetsplatser lokaliserades. Även en misstänkt faktisk företrädare för bolaget identifierades genom ett observerat fordon vid en av byggarbetsplatserna. Genom identifieringen av den misstänkta faktiska företrädaren kunde ytterligare tre bolag av intresse kopplas till det initialt utpekade bolaget. Ärendet överlämnades till Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten med misstanke om svart arbetskraft samt illegalt boende.

5

- Ärende överlämnat till:** Skatteverket
- Misstänkt brottslighet:** Skattebrott, penningtvätt

Ett anonymt tips inkom från en före detta anställd i ett bygg verksam i VVS-branschen. Uppgiftslämnaren berättade att bolaget hade 15 anställda i Sverige.

Arbetskraften fick en liten del av sin lön vit och resterande del svart. Bolaget uppgavs även lämna oriktiga uppgifter i utstationeringsregistret. Enligt registret bytte företaget ut sin arbetskraft efter 183 dagar i syfte att slippa betala sociala avgifter för arbetskraften i Sverige. Enligt uppgiftslämnaren blev arbetskraften dock kvar i Sverige och jobbade. Under Fair Play Byggs granskning framkom information vilket gjorde det sannolikt att minst 20 personer avlönades svart av bolaget, varav de flesta sannolikt kom från ett annat EU-land. Ytterligare information hittades i en offentlig dom där Skatteverket under 2017 upptäckt att bolaget ställt ut falska fakturor till ett värde av närmare tre miljoner kronor, vilket styrkte misstankarna om förekomsten av svarta löner och penningtvätt i företaget.

Resultat av överlämnade ärenden 2016 till 2019

2018 lämnade Fair Play Bygg över 54 ärenden till Skattebrottsenheten på Skatteverket. Vid en kontroll av de 54 överlämnade ärendena i januari 2020 hade 12 företag fått höjda skatter och avgifter med totalt 9,49 miljoner kronor. Fair Play Byggs huvudmisstanke var i näst intill samtliga fall att företagen gjort sig skyldiga till skattebrott genom att avlöna svart arbetskraft. Mot vissa företag riktades även andra brottsmisstankar, som exempelvis penningtvättsbrott och brott mot utlänningslagen.

Fair Play Bygg har också följt upp vad som hänt med misstänkta företag överlämnade till Skatteverket för verksamhetsåren 2016 och 2017, men som ett år efter respektive verksamhetsår inte fått höjd skatt. Uppföljningar gjorda i januari 2019 och 2020 visar att totalt ytterligare tio företag fått höjd skatt med sammanlagt 10,3 miljoner kronor.

Vidare har Fair Play Bygg granskat resultaten av översända ärenden till Skatteverket för första hälften av 2019. Resultatet för denna period är, hittills, sju företag med totalt 2,7 miljoner kronor i höjd skatt.

Sett till Fair Play Byggs tre första verksamhetsår, 2016, 2017, 2018, samt första hälften av 2019, har sammanlagt 71 företag fått höjd skatt med totalt 56,79 miljoner kronor.

Under 2019 fattade Skatteverket beslut att höja skatten för ett företag, som Fair Play Bygg misstänkt för skattebrott, med närmare 200 000 kronor. I Skatteverkets revision framkom uppgifter vilket resulterade i beslut om att höja bland annat underlag för arbetsgivaravgifter samt att ej medge avdrag för kostnader som Skatteverket tidigare godkänt. Av Skatteverkets utredning framkom även att bokföringen var bristfällig samt ej skett i enlighet med bokföringslagen. Bland annat saknades fakturor samt underlag för flertalet

Överlämnade ärenden till Skatteverket

ÅR: 2019 (t.o.m 30 juni)

Antal överlämnade ärenden:	98*
Antal företag med höjd skatt:	7
Summa höjd skatt:	2,7 milj/kr

ÅR: 2018

Antal överlämnade ärenden:	54*
Antal företag med höjd skatt:	12
Summa höjd skatt:	9,49 milj/kr

ÅR: 2017

Antal överlämnade ärenden:	49*
Antal företag med höjd skatt: (+3 efter uppföljning 2020)	26
Summa höjd skatt:	15,4 milj/kr (+ 1,1 miljoner kronor efter uppföljning 2020)

ÅR: 2016

Antal överlämnade ärenden:	37*
Antal företag med höjd skatt: (+7 efter uppföljning 2019 + 2020)	16
Summa höjd skatt:	18,9 milj/kr (+9,2 miljoner kronor efter uppföljning 2019 + 2020)

*Ett ärende kan innehålla flera organisations-nummer

Fair Play Bygg noterar att det ibland dröjer längre än ett år innan Skatteverket fattar beslut om höjd skatt i ett överlämnat ärende.

Total summa höjd skatt: 56,79 miljoner kronor

transaktioner. Även flertalet privata utlandsresor för styrelsemedlemmar med familj bokfördes som tjänsteresor. Bolaget hyrde även ut bostäder till arbetare från fyra olika utländska bolag, vilka uppgavs vara underentreprenörer. Dock saknades dokumenterade hyresavtal mellan bolagen. Två av fastigheterna som ska ha hyrts ut till anställda hos underentreprenörer var under uppb yggnad.

Ett bolag som Fair Play Bygg lämnat omfattande information om till Skatteverket fick höjd skatt med drygt 1,5 miljoner kronor. I Skatteverkets beslut framkommer att Ekobrottsmyndigheten utfört husrannsakan i en lokal brukad av bolaget där bland annat ID-kort, bankdosa samt bankkort med tillhörande pinkoder antecknade på dess baksidor beslagtogs. Vidare framkommer i Skatteverkets utredning att bolagets styrelse bestått av flertalet personer, nyligen invandrade från ett annat EU-land, varvid den ena styrelsemedlemmen vid invandring till Sverige för att styrka sin uppehållsrätt uppvisat anställningsavtal hos ett annat bolag med kopplingar till organiserad brottslighet. En annan av bolagets styrelsemedlemmar utreddes av Skatteverket för falska kontrolluppgifter vid deklaration redan flera år tidigare och en tredje av bolagets styrelsemedlemmar bevisades ha öppnat femton olika bankkonton i ett flertal banker i samband med sin registrerade invandring. Bolaget försattes i konkurs under 2019 med stora skulder samt betalningsanmärkningar hos Kronofogdemyndigheten.

Ett utländskt bolag med säte i ett annat EU-land, samt dess svenska filial, fick höjd skatt med närmare 1,7 miljoner kronor efter beslut av Skatteverket.

Höjningen gällde uteblivna arbetsgivaravgifter för två års verksamhet i Sverige. Bolagets arbetskraft rekryterades via det utländska bolaget för att sedan arbeta för den svenska filialen på olika byggarbetsplatser runt om i Sverige. I utredningen samarbetade Skatteverket med utländska myndigheter, vilket bevisade att bolaget bedrivit all sin verksamhet i Sverige och ingen i hemlandet och därmed haft fast driftställe i Sverige under flera år. På Skatteverkets begäran om bevis för socialavgiftsavtal för de anställda uppvisades utdrag från en tredje medlemsstats socialförsäkringssystem. Vidare bevisade Skatteverket fusk med utstationeringsregistret, IDo6-kort samt att sociala avgifter och skatter skulle betalats i Sverige under de två åren som bolaget var verksamt här. I myndighetens utredning bevisades även att bolaget ställt ut flertalet falska fakturor samt bokfört falska reseersättningar för personal och styrelsemedlemmar.

Fair Play Bygg mottog tips från en före detta anställd i ett byggföretag, som vittnade om att bolaget betalade ut svarta löner och att lönerna var betydligt lägre än vad som uppgivits vid anställning samt att lönerna ofta betalades ut för sent. När Fair Play Bygg granskade bolaget framkom att arbetsgivaravgifter ej betalats in till Skatteverket trots att uppgiftslämnaren uppgett att ett tjugotal personer varit anställda samt att bolaget vid kontrollen hade 65 aktiva IDo6 kort. Tre månader efter att Fair Play Bygg överlämnat tipset till Skatteverket fattade myndigheten beslut om upptaxering för bolaget. I beslutet framkommer att bolaget endast betalat in arbetsgivaravgifter för nio av de tjugofyra månaderna som Skatteverket granskat, samt att årsredovisningen inte bedöms återspegla de verkliga förhållandena i bolaget. Vidare bedömde Skatteverket att årsredovisningen upprättats felaktigt i syfte att ge en kreditvärdig bild av bolaget. Även i detta fall konstaterade Skatteverket att falska fakturor ställts ut. Skatteverket höjde företagets skatter med drygt 1,7 miljoner kronor. Bolaget försattes i konkurs i januari 2019 med stora belopp i skulder samt betalningsanmärkningar hos Kronofogdemyndigheten.

Fair Play Bygg fick tips om ett företag som enligt uppgiftslämnaren skulle avlöna svart arbetskraft. Arbetskraften skulle enligt information sakna arbetstillstånd i Sverige. Vidare uppgavs i tipset att arbetarna bodde i en industrilokal tillhörande bolaget samt att de fick betala hyra för boendet. Vid Fair Play Byggs informationsinhämtning upptäcktes kopplingar till grovt organiserad brottslighet. Organisatörerna bakom det misstänkta upplägget upplevs ha satt i system att exploatera arbetskraft i syfte att berika sig själva. Tipset överlämnades till Skatteverket för vidare åtgärd. I myndighetens utredning styrktes misstankarna. Skatteverkets utredning bevisade att flertalet osanna fakturor ställts ut till olika entreprenörer samt att samma fakturor bokförts vid flera tillfällen, men endast betalats en gång av bolaget. Även flertalet mottagna fakturor bedömdes av Skatteverket vara osanna. Skatteverket granskade företaget

utifrån inhämtade kontoutdrag, betalningsströmmar mellan bolaget samt ytterligare ett bolag där mottagaren i nära anslutning till betalningsöverföringen tagit ut de överförda summorna i kontanter eller vidarebefordrat beloppen till andra personers privata bankkonton, vilka i sin tur tagit ut beloppen i kontanter. Bolaget är än idag aktivt med verksamhet inom byggbranschen. Skatteverket höjde företagets skatter med närmare 900 000 kronor.

Byggnads Stockholm-Gotland och Stockholms Byggmästareförenings kommentarer till rapporten

Det byggs mycket i Sverige – och det är positivt och bra. Samtidigt är byggbranschen en av de branscher som har stora problem med osund konkurrens. Fusk, regelöverträdelser och brottslighet leder till negativa konsekvenser för både arbetstagare och företag. Och i slutänden drabbas hela samhället.

De illegala verksamheterna bryter ofta mot flera olika lagar och bestämmelser. Den brottslighet som begås är allt från grova skatte- och bokföringsbrott till mindre arbetsmiljöbrott och sker inom ramen för tillsynes legala verksamheter. Tillsammans har dessa brister inneburit att brottsligheten över tid ökat i alltför stor omfattning.

Effekten av att människor avlönas svart är på sikt stora både för samhället och för individen. Resultatet blir bland annat att risken för arbetsplatsolyckor och skador ökar, att människor hamnar utanför trygghetssystem och hälso- och sjukvård och att skatteintäkter uteblir.

Fair Play Bygg har drivit på för att vi i Sverige ska uppmärksamma och arbeta långsiktigt mot arbetsmarknadskriminalitet. Det handlar både om att myndigheternas kontroll och granskningsarbete måste intensifieras för att upptäcka fusk och brottslighet samtidigt som vi måste förändra och anpassa lagar så att skyldiga kan åtalas och lagföras.

Vi kan konstatera att frågan idag står högre på dagordningen. Medvetenheten om problemen har ökat och insatser som ett förbättrat IDo6 och inrättande av en arbetsmarknadskommission bidrar till förbättrad situation. Samtidigt kan vi se att våra grannländer prioriterar frågor om brottslighet på byggmarknaden i betydligt större utsträckning än i Sverige, med exempel som A-krimcenter i Norge. Det finns mer kvar att göra för att förhindra kriminalitet i byggbranschen – ett arbete som behöver påbörjas redan i dag.

